

Likabehandlingsplan
Plan mot diskriminering och kränkande
behandling

Olof Persgårdens förskola

Läsår 2014/2015

Innehållsförteckning

Grunduppgifter	3
Utvärdering	5
Främjande insatser	6
Kartläggning	8
Förbyggande åtgärder	10
Rutiner för akuta situationer	11
Begrepp	15

Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Förskola

Ansvariga för planen

Den 22 juni 2010 beslutade riksdagen om en ny skollag, SFS 2010:800. Lagen trädde i kraft 1 augusti 2010 och ska tillämpas på utbildningar från och med den 1 juli 2011. Planen mot diskriminering och kränkande behandling grundar sig på denna lag samt Diskrimineringslagen (2008:567). Ansvarig för planen är Hanna Henriksson förskolechef och lagledargruppen.

Vår vision

På vår förskola ska inget barn känna sig kränkt, diskriminerat eller trakasserat. Alla typer av olikheter ska accepteras och ses som en tillgång, vi har alla något att lära av varandra. Barnen ska vara delaktiga och ha inflytande över sin vardag och pedagogerna ska vara närvarande i samspelet med barnen. Vårt mål är att ta vara på barnens drömmar och att vi leder och möter framtiden tillsammans.

Planen gäller från

2014-10-15

Planen gäller till

2015-10-15

Barnens delaktighet

Vi har en verksamhet där barnen upplever meningsfulla sammanhang, delaktighet och att olikheter respekteras och vi samtalar kring vår värdegrund i det dagliga arbetet. Vi arbetar med kompisol, kompisträd och pratar kring hur en bra kompis är. Vi gör barnintervjuer för att få barnens tankar och synpunkter. Vi använder oss av dockor för att visa på olika vardagssituationer och låter barnen vara med att hitta olika lösningar och har diskussioner kring dessa. Som pedagoger observerar vi lekflöden både ute, inne och vi för dialog med barnet utifrån deras förutsättningar.

Vårdnadshavarnas delaktighet

Vi tydliggör för föräldrarna hur vi i vår dagliga verksamhet arbetar utifrån vår likabehandlingsplan. Vi ger föräldrarna möjlighet att påverka vårt gemensamma likabehandlingsarbete på Olofsgårdens förskola genom barnets utvecklingssamtal (minst en gång per termin). Enkätfrågor (bilaga 5) har skickats hem till vårdnadshavare för att bjuda in dem att vara med och påverka vårt likabehandlingsarbete. * Hur kan ni hemma och vi på förskolan samarbeta så att "våra barn... 1. Ser allas lika värde (hur vi får barnen att integrera positivt med andra barn i gruppen) 2. Skall känna sig unika (ser olikheter som en tillgång) Vi presenterar likabehandlingsplanen på föräldramöte, diskuterar den på skolråd och gör föräldrarna delaktiga i vår dagliga verksamhet genom dokumentationer och öppen dialog vid hämtning och lämning. Aktuell likabehandlingsplan skall finnas i varje avdelningstamburen.

Personalens delaktighet

Både på yngre och äldre gör vi en kartläggning genom relationsanalys (bilaga 6) och en kontaktbarometer (bilaga 7) för varje avdelnings barngrupp. Vid behov görs uppföljning av kartläggningen. Dessutom görs det dagliga observationer av avdelningens barngrupp som behandlas vid nästa avdelningsplanering. Vi som pedagoger och övriga vuxna är noga med att vara goda förebilder. Vi har på lagledarmöten diskuterat och gått igenom planen, vilket utgör en del av grunden för hur vi vill arbeta. Vi gör lekobservationer och ändrar miljön efter barnens förutsättningar och behov. Personalen finns nära barnen i lek, aktiviteter och är lyhörda för barnens känslouttryck.

Förankring av planen

Vi går igenom resultaten av vad barnen tycker i barnintervjuerna som görs några gånger under året och kompisolen/kompisträdet tillsammans. Diskuterar och arbetar med de förändringar som behövs. Resultatet kan även visa på att vi måste förändra/förtydliga det förhållningsätt vi har mot varandra, barn/barn, vuxna/barn och vuxna/vuxna. På detta vis blir det tydligt för barnen att deras delaktighet ger resultat. Varje avdelning måste kontinuerligt kritiskt granska språkbruk, attityder och värderingar, tillgänglighet, trygghet, matval, fester, mm och andra aktiviteter så att det skapar en fysisk och psykosocial miljö som lämpar sig för alla barn och vuxna. Resultatet från enkätfrågorna sammanställs och granskas kritiskt först i lagledargruppen och sedan i personalgruppen. Sedan presenteras arbetet i skolrådet. Barnen involveras också i likabehandlingsplanen genom det dagliga arbetet, rutinsituationer, samtal och reflektioner. Personal blir delaktiga genom arbetsplatsträffar där vi diskuterar och reflekterar, lagledarmöten och avdelningsplaneringar där vi planerar det pedagogiska arbetet utifrån likabehandlingsplanen. Vi presenterar likabehandlingsplanen på föräldramöte, skolråd och gör föräldrarna delaktiga i vår dagliga verksamhet genom dokumentationer och den dagliga dialogen mellan personal och föräldrar.

Utvärdering

Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats

Vi har diskuterat i lagledargruppen och på avdelningsplaneringar hur vi har arbetat under året. Vi har gjort observationer. Vi använder olika kartläggningsmaterial t ex kontaktbarometer. Vi har haft samtal med barnen där vi har diskuterat och reflekterat. Erbjudit föräldrarna att delta genom enkätfrågor och samtal.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

Förskolechef och personal har deltagit i utvärderingen. Barnen genom samtal, vid rutinsituationer, samlingar och lek. Vårdnadshavare har bjudits in till skolrådsmöten och planen har visats på föräldramöte.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Vi har gjort utvärderingen genom diskussioner och samtal kring vårt arbete.

Årets plan ska utvärderas senast

2015-06-10

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

1. I början av maj arbetar personalen på varje avdelning med att utvärdera likabehandlingsplanen och kritiskt granska avdelningens rutiner och hur vi har arbetat med likabehandlingsplanen under året. Det tas även upp i skolrådet för utvärdering. Därefter tydliggörs brister och åtgärder för näst kommande likabehandlingsplan.
2. Utifrån avdelningarnas sammanställningar gör lagledargruppen en gemensam utvärdering i slutet av maj. Utvärderingen lyfts på en arbetsplatsträff där all personal diskuterar och reflekterar över åtgärderna. Där bestäms också vem som ska vara ansvarig för åtgärder och det bestäms datum för återkoppling.
3. I slutet av september/början oktober genomförs nya kartläggningar av barngrupperna och sammanställs.
4. I oktober fastställs den nya likabehandlingsplanen efter att ha varit ute på remiss på avdelningarna.

5. Den nya likabehandlingsplanen presenteras under hösten på skolrådet och föräldramötena ute på respektive avdelning.

6. Vi erbjuder föräldrarna att vara delaktiga genom att svara på enkätfrågor.

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Förskolechef Hanna Henriksson och lagledargruppen

Främjande insatser

Att främja barns lika rättigheter och möjligheter och lika värde

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

På vår förskola skall * inget barn känna sig kränkt, diskriminerat eller trakasserat * alla barn ses som en tillgång och att vi alla har något att lära av varandra och att barnen ser positivt på varandra och uppskattar varandra *att alla barn ska vara stolta över sig själva, sitt språk och sin etniska tillhörighet. *att föräldrarna känner att de blir respekterade för sin kultur och religionsuppfattning *att det är ett öppet klimat i huset där barnen ska kunna gå mellan avdelningar, oberoende av ålder. * Alla föräldrar ska känna trygghet att lämna sitt/sina barn till all personal på förskolan * Mer tydlig information vad som händer på förskolan och även enskilda händelser *alla lika värda vare sig funktionsnedsättning, kön, ålder m.m. *Hos oss blir barnet medvetna om konsekvensen av sitt handlande genom att få hjälp att lösa konflikter och hjälp att utveckla konflikthantering Uppföljning sker med hjälp av: Kontaktbarometer Relationsanalys Tillbudsrapportering Diskussioner och planering på avdelningsplaneringar och APT Intervjuer och samtal med barnen Pedagogisk handlingsplan

Insats

Vi har en verksamhet där barnen upplever meningsfulla sammanhang, delaktighet och att olikheter respekteras

Personalen ska föregå med gott exempel och vara bra förebilder * Lyfter fram barnens positiva egenskaper och synliggöra dessa för kompisarna

Ingen får tala illa om någon annan individ

Det är viktigt att samtala med barnen om någon har blivit illa behandlad och försöka förklara hur det känns

Lära barnen att hjälpa varandra

Diskutera hur en bra kompis är t.ex kompisol/träd

De böcker vi läser, de sånger vi sjunger, de leker vi lekar och de spel vi spelar ska främja allas lika rättigheter och inte förmedla attityder och värderingar som motverkar det.

Vi använder ett vårdat språk

Alla ska ha lika stort utrymme och inflytande i verksamheten oavsett om det är en pojke eller flicka

Verksamheten ska ta hänsyn till alla barnens olikheter så att alla på ett inbjudande sätt kan delta i den vardagliga verksamheten i val av aktiviteter och teman. Detta kan innebära att alla barn inte behöver göra samma sak samtidigt. Det kan även innebära att barnen inte kommer göra likadana aktiviteter.

Vi arbetar medvetet för att barn som kommer och hälsar på från andra avdelningar känner sig välkomna och att barn som går på avdelningen kan få möjlighet att visa hur saker fungerar och vad man kan leka med.

Vi köper in leksaker och annat material som speglar människor som har annat etniskt ursprung och religion så att olikheter blir en naturlig del av livet

En öppen och tydlig dialog med vårdnadshavare i den dagliga kontakten och skapa en positiv relation mellan hemmet och förskolan

Mer tydlig information i form av dokumentation på UNIKUM och väggarna, samtal kontinuerligt vid händelser, informationsbrev

Alla vårdnadshavare ska känna sig lika mycket värda

Förskolan ska bejaka olika familjekonstellationer för att undvika att förstärka heteronormen som den enda självklara, ex utformas blanketter, inbjudningar och information homo/hetero neutralt

Vi utformar tillsammans med föräldrarna en modersmålsplan för barnet där vi regelbundet utformar och utvärderar hur vi ska arbeta med barnets språkutveckling och kulturella identitet

Vi uppmärksammar fester och traditioner som är aktuella i våra barngrupper. V

Vi involverar föräldrarna för att få möjlighet att ta in maträtter, lekar, sagor, sånger och musik från barnets kultur in i verksamheten.

Det ska finnas leksaker och olika material som speglar människor som har annan etniskt ursprung och religion.

Vi hjälper/lär barnen lösa konflikter på olika sätt och med flera olika hjälpmedel

Verksamheten bör ha rutiner för hur samarbetet skall se ut med andra berörda myndigheter och organisationer så som socialtjänst och polis.

Ansvarig

Förskolechef och personal

Datum när det ska vara klart

2015-10-15

Kartläggning

Kartläggningsmetoder

Inskolningssamtal med föräldrarna

Överskolningssamtal mellan aktuella avdelningar

Utvecklingssamtal erbjuds 1 gång per termin. Det ger oss en dialog med vårdnadshavare om hur barnet trivs hos oss.

Observationer och dokumentationer som används som underlag till planering av vår verksamhet.

Arbete med kompisol/träd tillsammans med barnen.

Samtal och skapande kring sagor och dilemman. *Dockor som redskap i verksamheten

Relationsanalys

Kontaktbarometer

Pedagogisk handlingsplan för förskolan

Tillbudsrapportering

Intervjuer och samtal med barnen

Enkätfrågor till föräldrar och diskussion på skolråd

Områden som berörs i kartläggningen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Hur barn och föräldrar har involverats i kartläggningen

Barnen involveras genom samtal kring lek, rutinsituationer och intervjuer. Vi har forum där barnens tankar, funderingar och idéer tas tillvara på. Vi dokumenterar med barnen och diskuterar och reflekterar tillsammans med barnen. Vårdnadshavare involveras genom föräldramöte, skolråd och enkätfrågor och utvecklingssamtal/ inskolningssamtal Vid behov fylls pedagogisk handlingsplan för förskolan i tillsammans med pedagog och vårdnadshavare

Hur personalen har involverats i kartläggningen

Diskussion i arbetslagen på avdelningsplaneringar, arbetsplatsträffar och lagledarträffar. Vi gör relationsanalyser, kontaktbarometer, observationer, intervjuer och samtal med barnen och vårdnadshavare. Tillbudsrapportering Pedagogisk handlingsplan för förskolan Överinskolningssamtal Frågeformulär till vårdnadshavare

Resultat och analys

Varje avdelning har fått göra en sammanställning över avdelningens egna kartläggningsmaterial. Vi har genom våra kartläggningar kommit fram till att det generellt fungerar bra med likabehandlingsplansarbetet på Olofsgården. Verksamheten har rutiner för hur samarbetet skall se ut med andra berörda myndigheter och organisationer så som socialtjänst och polis m.m. Vi behöver skriva ner rutiner och regler för verksamheten för att den skall vara tydlig. Verksamheten har samlade dokument över viktiga rutiner som underlättar för vikarier och nyanställda Vi behöver prata med barnen om hur man är en bra kompis. Påvisa för barnen hur man är mot varandra, nolltolerans mot kränkningar och trakasserier. Vuxna ska vara goda förebilder både i förskolan och hemmet. Alla ska bli sedda, lyfta fram barnets styrkor och egenskaper. Inte se till kön utan person. Uppmuntra barnets egna intressen, se allas olikheter som något positivt. Ge beröm och se varje individ för den, den är. Planerade aktiviteter där man fokuserar på samarbete.

Förebyggande åtgärder

Alla barn skall känna sig delaktiga och ha inflytande över sin vardag och pedagogerna skall vara närvarande i samspelet. Alla barn ska känna sig unika och alltid sedda

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Planera aktiviteter som inte utestänger någon att delta. Vi skall ta hänsyn till alla barns olikheter på ett inbjudande sätt i vår vardagliga verksamhet i val av aktiviteter och teman. Att barnen är delaktiga i utformningen av sin lekmiljö och får göra fria val av aktiviteter. Att vi jobbar med att stärka barnens självkänsla Att vi arbetar med att motverka invanda mönster pojkar/flickor Att arbeta med dockor eller gosedjur kring olika dilemman och situationer. Att vi diskuterar den dagliga kommunikation med föräldrarna. Att på olika sätt och metoder lär barnen olika konflikthanteringar och utvecklar sitt samspel med andra. Vi gör en kontinuerlig uppföljning genom kartläggningmaterial och samtal med barnen, observationer och dokumentationer hur barnen använder den pedagogiska miljön. Planerade aktiviteter där man fokuserar på samarbete. Diskutera med barnen kring allas olika styrkor och se varandras olikheter som något positivt. Påvisa för barnen hur man är mot varandra, med hjälp av t.ex. kompisol/träd, samt vara en god förebild som vuxen. Vi utvärderar maj -2015

Åtgärd

I huset används matsituationerna som ett verktyg där barnen får ett större utrymme att komma till tals. Barnet tränar sig på att ingå i ett samtal där man också tar hänsyn och bjuder in sina kompisar i samtalet. Vi planerar den dagliga verksamheten och vår pedagogiska miljö utifrån kartläggningarna och dokumentationerna. Vid planering av den dagliga verksamheten ska alltid barnens förutsättningar tas hänsyn till. Verksamheten skall vara upplagd så att barnen alltid kan delta så att t ex inte religion, annan trosuppfattning, funktionshinder eller annat som kan hindra barnet från att delta. Vi blandar pojkar och flickor och erbjuder olika aktiviteter. Vi arbetar ofta i mindre grupper för att alla ska bli sedda och att alla vågar uttrycka sig. Närvarande och flexibla vuxna som fångar upp barnens tankar och idéer. Vi vuxna är närvarande och deltar i leken vid behov för att stödja de barn som känner sig otrygga. Vi planerar aktiviteter där vi fokuserar på att barnen ska få samarbeta. För att stärka barnens självkänsla så vill vi låta barnen dela med sig av sina erfarenheter och intressen för att locka fram deras olika styrkor och stärka individen. Hjälpa varandra att hitta nya styrkor. Tillsammans med barn och vårdshavare lyfter vi fram olikheter som en spännande tillgång i våra barngrupper. Då har vi större förutsättningar att använda våra olikheter som tillgång i t.ex. teman och olika aktiver.

Motivera åtgärd

Från föräldraenkäten fick vi in tankar om att vi ska lyfta fram barnens olikheter och styrkor som något positivt. Samt att vi ska föra en öppen diskussion kring hur man är mot varandra. Föräldrarna önskade att vi har fler gemensamma aktiviteter där vi fokuserar på samarbete. Alla barn ska känna sig sedda och trygga i den de är.

Ansvarig

Personalen och förskolechef

Datum när det ska vara klart

2015-10-15

Rutiner för akuta situationer

Policy

Det skall råda nolltolerans mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling på Olofpergårdens förskola.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

Att som närvarande pedagog, oavsett avdelning, skall vi i den dagliga verksamheten uppmärksamma när barn utsätts för diskriminering eller annan kränkande behandling. I arbetet kring trakasserier och kränkande behandling använder vi oss av den färdiga mallen " Handläggning av ärenden rörande diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling" Åtgärderna ska ske snabbt och både kortsiktiga och långsiktiga åtgärder ska leda till att diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling upphör Åtgärder grundas på vad som skett i det enskilda fallet och som regel riktas dessa till såväl det barn som har blivit utsatt som den som diskriminerat eller kränkt någon. Detta sker t.ex. genom samtal enligt handlingsplaner och ovan nämnda handlägningsblankett. Åtgärder på individnivå syftar till att avhjälpa akuta situationer och att skapa mer långsiktiga lösningar. Dessa åtgärder kan bestå av t.ex. jagstärkande samtal, stödsamtal, handledning och information. Utifrån de enskilda fallen ska alltid överväganden göras om åtgärder också bör vidtas i syfte att förändra förhållandena på grupp- och

organisationsnivå. Detta kan t.ex. utgöras av värdegrundsarbete, föräldrar /avdelningsmöte, information om funktionshinder, temaarbete, avdelnings/förskolebyte.

Åtgärderna dokumenteras på bifogad blankett (se bilaga3), följs upp och utvärderas samt förvaras på varje enhet. I de fall då enheten inte själv har den nödvändiga kompetensen eller befogenheterna för att klara upp en situation tar vi hjälp utifrån. Förskolechef ansvarar för och kontakter övriga aktörer t ex IFO, Polis, BVC och BUP. Pedagogisk handlingsplan för förskolan för barn med behov av särskilt stöd kan behöva utarbetas för både det utsatta barnet och den som kränkt, diskriminerat eller trakasserat.

Personal som barn och föräldrar kan vända sig till

1. Pedagog på berörd avdelning och i andra hand övrig personal.
2. Förskolechef Hanna Henriksson

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av andra barn

För att tala om att ett förskolebarn kränker någon annan krävs inte alltid att barnet är medveten om konsekvenserna av sitt handlande. Den som utsätts för handlingen kan känna sig ledsen och kränkt och det är alltid pedagoger och övriga vuxnas ansvar att se till att de barn som är inblandade i händelsen får upprättelse, genom tröst och genomgång av det som inträffat. Använd följande 5-frågors modell.

1. Vad var det som hände?
2. Hur tänkte du?
3. Vad kände du?
4. Hur önskar du att det ska vara mellan er?
5. Vad kan du göra för att det ska bli så?

Utredningen av händelsen skall belysa allsidigt vad som inträffat och omfatta både den som blivit utsatt och den som utövat kränkningar.

1. Efter bedömning av händelsens art, samt barnets ålder och mognad informeras vårdnadshavaren, berörda kollegor och förskolechef av ansvarig pedagog.
2. Vid upprepade tillfällen eller riktad mot ett och samma barn skall berörda kollegor , vårdnadshavare, lagledaren och verksamhetschef informeras och beslut om åtgärd tas gemensamt med de berörda. Detta skall dokumenteras.
3. Vid fortsatta problem tas kontakt med utvecklingsenheten för konsultation. Utredningen ska belysa allsidigt vad som inträffat och omfatta både den som blivit utsatt och den som utövat kränkningen.

4. Vid allvarlig situation ska Pedagogisk handlingsplan upprättas enligt mallen "handläggning av ärende rörande diskriminering eller kränkande behandling och skriftlig anmälan lämnas till verksamhetschef enligt 6 kapitlet 10 § Skollagen. Dokumentationen förs vidare till förskolechef som förvarar dokumentationen i låst skåp.

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av personal

Personalen har en öppen dialog kring vad som är kränkande handling eller situation. Personal är alltid anmälningskyldig när man bevittnar barn som kränks av personal.

1. Händelsen anmäls till rektor/förskolechef
2. Vårdnadshavare informeras. Förskolechefen ansvarar att detta sker.
3. Förskolechef utreder och åtgärdar ärendet, vilket skall dokumenteras
4. Verksamhetschef informeras. Förskolechefs ansvar
5. Förskolechef följer upp ärendet med kollegor och eleven och hans/hennes vårdnadshavare. Förskolechefen ansvarar och dokumenterar.
6. Förskolechef träffar regelbundet den personal som kränkt eleven och samtalar om allvaret i situationen och vad som behöver förändras för att gå vidare och samtalar om hur undervisningen/relationen med berörd elev/barn fungerar. Förskolechef ansvarar och dokumenterar.
7. Om åtgärderna inte är tillräckliga, kontaktas verksamhetschefen för hjälp och stöd i fortsatta arbetet. Verksamhetschefen ansvarar och dokumenterar. Om förskolechefen är involverad i diskrimineringen eller annan kränkning kontaktas verksamhetschefen. Verksamhetschefen dokumenterar och ansvarar för ärendet.

Rutiner för uppföljning

Barn/Barn Ansvariga för uppföljning är personal och förskolechef Kontinuerlig uppföljning med hjälp av kartläggningsmaterial och ev. handlingsplaner Vuxna/barn Vuxen som kränker barn ansvarar förskolechef/verksamhetschef för uppföljning. Barn som blivit kränkta av vuxen, ansvar ansvarig pedagog/förskolechef för uppföljning All uppföljning sker inom 5 veckor

Rutiner för dokumentation

Förskolechef ansvarar för dokumentationen och blankett "Handläggning av ärenden rörande diskriminering, trakasserier och kränkande behandling" samt info till huvudman.

Dokumentationen förvaras i låst skåp. Om Förskolechef är involverad i diskriminering eller kränkning kontaktas Verksamhetschefen som då handhar ärendet.

Ansvarsförhållande

Förskolechef ansvarar för utredning och åtgärder. Åtgärderna skall dokumenteras. Om förskolechefen är involverad i diskrimineringen eller annan kränkning kontaktas verksamhetschefen. Verksamhetschefen dokumenterar och ansvarar för ärendet.

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan på osakliga grunder behandlar ett barn sämre än andra barn och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till en förskola med motiveringen att det redan går så många flickor på den aktuella förskolan.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla barn serveras samma mat, kan förskolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder.

Trakasserier

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel ”kvinnliga”, ”homosexuella” eller ”bosniska” egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad ”blatte”, ”mongo”, ”fjolla”, ”hora”, eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn känner sig hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Vuxna måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse, exempelvis när de leker doktorslekar.

Repressalier

Personalen får inte utsätta ett barn för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att vårdnadshavaren har anmält förskolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier

En flicka går före en pojke i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet pojkar på förskolan. [diskriminering]

När barnen leker på gården berättar Peter för sin förskollärare Gunilla att han vill ha en likadan röd mössa som Fatima. Han tycker att den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Gunilla säger skrattande ”Då kanske vi ska kalla dig för Petra, så att de andra inte tror att du är Fatima”. Hon berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter. [trakasserier på grund av kön]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från ”det normala”.

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

Sedan ett år tillbaka markerar Erik, 5 år, tydligt att hon helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar personalen varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: ”Det får vara någon måtta med tramset.” Pappan blir också

uppmädat att i fortsättningen klä Erik i ”riktiga kläder” eftersom några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning. [diskriminering och trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

En förskola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]

En av förskollärarna uttalar sig negativt om polacker inför barnen. I barngruppen finns det ett polskt barn som tar illa vid sig. [trakasserier]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

Axel går i Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens söndagsskola. Hans dagbarnvårdare säger ”Usch, vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker?” [trakasserier]

Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av barnskötarna tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionshinder menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

DO använder sig av Handisams beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna. [diskriminering]

David har muskeldystrofi som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att falla. Några av barnen brukar reta David och kallar honom ”Snubbelfot”. Personalen har hört att han blir retad, men har inte vidtagit några åtgärder. [trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning

Det har gått bra på förskolan tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storsyskon i negativa ordalag kallat James bror för bög. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en ”äcklig” storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till. [trakasserier]

Johanna är ny på förskolan och ska fylla i sitt familjetråd. Hon får en förtryckt mall där mammans och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och mamma, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit ”den andra tantens” namn. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelse som kan vara trakasserier:

Malte är den enda sexåringen som går kvar i förskolan och inte har börjat i förskoleklass. Det är hans föräldrar som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det. [trakasserier]